

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Égész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Égész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok vissznadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 17.

Erzsébet királyné emléke.

Letelt a mély gyász, letelt már a félgász ideje is, de a magyar még mindig visszajár annak emlékéhez, kit földi Nagyszonyának, legnagyobb királynéjának mondott.

Emléket, impozáns szobrot állít neki a nemzet kegyelete; olyan áldozatkészéssel s annyit hordott össze nemes alakjának méltó megőrkítésére ez a hálás kis nemzet, amilyenre nagy nemzetek történetében is alig van példa.

Ezzel nem merült ki az iránta táplált kegyelet és áldozatkészég. Templomokat, oltárokat emel nevének megőrkítésére a nemzet, hogy nevéhez fűzze a legnagyobb áldást, a válás vigaszát s kiengesztelje a bünt, mely őt elvette tőlünk.

Emléket emelt ma nagy királynénknak Várad ékesen szóló főpapja, *Schlauch* bibornok is abban a klasszikusan szép beszédben, melyet ma Budapesten a Vörös-kereszt egyet disz-közgyűlésén tartott.

Soha megfelelőbben nem lehetett alkalmazni a római klasszikus költő szavait: *Infandum iubes renovare regina dolorem.*

Ismét felszakadt a seb, mit *Luccheni* töre ejtett a nemzeten. *Schlauch* bibornok mesteri keze olyan képet rajzolt Erzsébet királynéről, hogy ezt látva, beszédét hallva és olvasva még jobban érezzük, mit veszítettünk benne.

De csak járjunk el azért gyakran az ő emlékéhez.

Tanuljunk abból lelkesedni, küzdeni eszményi czélokért. Példája bevilágít a nemzet útjára s okulást nyújt mindnyájunknak.

* * *

Tudósításunk a disz-gyász valamint a közgyűlés lefolyásáról a következő:

Budapest, május 17.

A magyar szent korona országainak vörös kereszt egylete ma délelőtt tartotta meg az akadémia dísztermében délelőtt 11 órakor évi rendes közgyűlését és ezt megelőzőleg pedig *Erzsébet* királyné emlékére a disz-gyász ülést.

A dísztermet teljesen megtöltötte a számos egyházi és világi méltóság, főrangúak és politikai közéletünk számos kitűnőségei.

Az elnöki széktől jobbra eső emelvényt az egyet fővédnöke, *Stefánia* özvegy trónörökös né foglalta el, ki ragyogó szépségével nagy óvázió tárgya volt. Halkan ejtett néhány szót a gyászruhába öltözött özvegy trónörökös né. Jobbján ült *Clotild* főhercegnő, balján *Lajos Győző* és *József* főhercegek.

Az elnöki széktől balra levő emelvényt a főrendek töltötték meg. Külön emelvénye volt dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspöknek az emlékbeszéd tartására.

Elnök: Gróf *Csekonics* Endre.

Jelen voltak:

A közös kormány részéről: *Goluchowsky* Agenor külügyminiszter.A magyar kormányt képviselte: *Székely* Kálmán miniszterelnök, *Plósz* Sándor igazságügy-miniszter, *Fejérváry* Géza báró honvédelmi miniszter, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter, *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter és *Hegedüs* Sándor kereskedelmi miniszter.

A főpapok közül ott voltak: dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok, nagyváradai püspök, *Császka* György kalocsai és *Samassa* József egri érsek, *Szabó* János görög katolikus püspök, *Bogisich* Mihály ezimzetes püspök, *Fraknoi* Vilmos ezimzetes püspök, *Szmrecsányi* egri kanonok, *Ruschek* Antal győri kanonok stb.

A hadsereg részéről: *Lobkovitz* Rudolf hadtestparancsnok, *Rohonczy* György altábornagy, *Bessenyei* Ferencz tábornok, *Szlávy* ezredes.

A főrendiházból *Szapáry* Gyula gróf, *Zichy* Ferencz gróf, gróf *Zichy* József, *Szapáry* István gróf, *Zichy* Nándor gróf, *Bolovári* Burghardt Konrád, *Karácsonyi* Kamillo és *Guró* grófok, *Révay* Gyula báró, *Szapáry* László, *fiumei* kormányzó, *Zichy* József, gróf *Károlyi* György.

A képviselőházból: *Perezel* Dezső elnök, *Tisza* Kálmán, *Matlekovits* Sándor, *Bolgár* Ferencz, *Berzeviczy* Albert *Münich* Aurél stb.

Az egyesület női tagjai: gróf *Telekiné* al-elnök, gróf *Wencheim* Frigyesné, gróf *Károlyi* Istvánné, özvegy gróf *Károlyi* Viktorné.

Wekerle Sándor, *Latinovits* János, *Hoványi* Gyula dr. és még számosan kiket az ünnepélyes fekete tömegben nem sikerült mind fejgyezni. Mintegy 600-an lehettek a teremben.

Goluchowsky Agenor gróf külügyminiszter körül sereglettek a diplomaták, főurak, politikusok. Megjelent *Rónay* torontálmegyei főispán, élén a torontáli fiókegyet deputációjának. A gyűlés előtt az elnöki szobában a fenséges fővédnöknek az elnököket *Lajos Győző* főherceg, az elnökasszonyokat pedig *Clotild* főhercegnő mutatta be.

Stefánia özvegy trónörökös né megnyitó beszédében kijelentette, hogy örömmel fogadja fővédnöké való kinevezését, mert ezen egyesület az emberiség szenvedéseit enyhíti és fölkeríti dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok püspököt az emlékbeszéd elmondására. (Ekkor lépett a terembe *Székely* Kálmán miniszterelnök, ki audencián volt.)

Emlékbeszéd Erzsébet királyné fölött.

Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok püspök fekete reverendában, rendjelekkel díszítve bibor palliummal lépett az emelvényre s általános figyelem közt eszében a következő beszédet tartotta:

Nehéz feladatra vállalkoztam, midőn ezen illustis közönség előtt felujtani kívánom kedves emléket azon fenséges lelkű nőnek, kiben a magyar nemzet királynéját, földi őrző angyalát, köz- és társadalmi életének fényes csillagát, a »Magyar Szent Korona Országainak Vörös Kereszt Egyesülete« pedig alapítóját és nagy védnökasszonyát tisztelte és szerette.

A kegyelet adóját kívánjuk leróni e napon, midőn azokhoz sorakozunk, kik előttünk ezt már megtették nagy buzgósággal, de bizonyára nem nagyobb bensőséggel.

Közel állott ő a nemzethez, de különös köteléssel fűződött hozzánk, mert a mag, melyet elhintett, ma már terebélyes fává nőtt, melynek árnyékában ezek és ezek működnek a szenvedők sorsának enyhítésére és fáradhatatlan tevékenységgel készülnek azon eshetőségre, midőn e hazának fiai a király és haza védelmében életüket és véreket kockáztatván, jóltevő kezek ápolására fognak szorulni.

Emléke bele fog vegyülni a Vörös-

Kereszt Egyesület minden életnyilvánulásába és míg ezen egyesület fenn fog állani: dicső neve mindig áldással fog említettetni.

Nehéz e feladatomból azért, mert az előt kívántam volna dicsőíteni és egyesületünk nevében mint mindenkor, úgy ma is hálánk, tiszteletünk és szeretetünk érzelmeit lábaihoz rakni; de a kikutathatatlant isteni gondviselés megengedte, hogy őt tőlünk elragadják. Ő nincsen már közöttünk és amidőn ma felidézünk a multat és újra belemerülünk az iszonyu katasztrófa gondolatába, mely bennünket oly mélyen sujtott: méltán feljajdulunk a költővel: »infandum regina jubes renovare dolorem.«

Valóban infandum! Valóban kimondhatatlan!

De nem kívánom felszakítani a sebeket, melyek már-már heggedésnek indultak. Nem kívánom megbolygatni a sirok nyugalma!

Előttem áll ő méltóságteljes alakjában, amint azon percztől, hogy lába hazánk áldott földjét érintette, szívébe fogadta, magához ölelte reménytelenséggel küzködő nemzetet és részesévé lett sorsának, feláradásának és örömeinek. Előttem áll, mint terjeszti ki kezét mindenüvé, ahol szenvedtek; mint jelent meg jóltevő angyalként ott, ahol sirtak.

Az Isten magához vette, sorsának titkát egyedül ő tartja kezében. Szerettük mig közöttünk volt és szeretetünk elkíséri őt az örökkévalóságba, ez a keresztény vallásnak örök törvénye. A magyar történelem pedig arany lapot fog neki nyitni, melyen *Cló* eltörölhetetlen jelekben fogja megőrkíteni nevét, tetteit, életét s szeretetét.

Én is kérek egy parányi helyet ez arany lapon.

Sem életének dicsőségét, sem szomorú halálát nem kívánom rajzolni. Az elsőre nem volna elég tehetségem, az utolsóra nem elég erőm: — csak némely mozzanatait kívánom feltüntetni gazdag életének, főleg azokat, melyek királynénkat oly közel hozták nemzetünkhöz, melyek őt előttünk oly dicsővé, oly kedvessé, oly feledhetlenné teszik.

Erzsébet királyné eszményi lény volt azon értelemben, hogy egész valójából kisugárzott az életnek eszményi felfogása. A vallásban és annak gyakorlásában, magán, vagy családi életének szentélyében és itt még a súlyos csapások terhe alatt is, — sőt éppen ezeknek hatása alatt, — a szenvedők és a sorstól üldözöttek iránti részvételben, a világgal való érintkezésben, a természet szépsége iránti lelkesedésében; de különösen a magyar nemzet iránti előszeretében azon a magaslaton állott, ahová csak nagy lelkek emelkedhetnek. Gondolataiban, érzelmeiben mindig távol állott a mindennapiasságtól. A kik hozzá

közelítettek, egy tiszta lélek légkörében állottak, melynek varázsa alatt mintegy kiemelve érezték magokat a közönséges emberi gondolkodás köréből. Érzelem világa oly fenséges volt, hogy titokteljes, talán mondhatni delejes erővel vonzotta magához a tisztát, taszította el az alantast. Fejedelmő volt a szó legnemesebb értelmében, de annyi szivjósággal, hogy környezetete is nem csak hiven, hanem lelkesedéssel ragaszkodott hozzá, minek forrása a benső szeretet volt. Boldog napjaiban a nyugodt lélek vidámságát, buskomor óráiban, midőn a szenvedés óriási súlylál nehezdedt lelkére, a csendes türelem képét tüntette föl.

Életének második fele a szenvedések hosszú láncolata volt és itt nyilvánult lelkének egész fensége.

Nagy szó behatni akarni a fájdalomnak azon mélyére, mely egy roncsolt szívet a reménytelenség szélére ragadott, vagy átérteni egy beteg léleknek fájdalmas erőlködését: megszabadulhatni a kínos nyomástól, menekülni — menekülni önmagától, vagy legalább feledni. De Ő nem tudott feledni, a fájdalmas emléknek, a borzasztó katasztrófának, mely egyetlen fia halálával anyai szívet érte, árnya nem akart távozni; a pótolhatatlan veszteségnek gondolata mindenüvé kísértte. A kíméletlen sors ellen fellázadni mindennapi dolog, de Ő nem lázadt föl. A vallás jótékony hatása alatt az emberi gyengeségeken felülálló megadásnak ritka erényét tüntette fel ott, ahol a közönséges halandó elesik, összeroskad.

A szeretetnek műveiben keresett enyhülést. Anyja lett a szenvedőknek. Csak aki maga szenved, képes megérteni mások szenvedéseit. Visszataszító káröröm, mely saját keserőségének megtorlását mások hasonló szerencsétlenségében találja, távol állott tőle. Szeretete kiterjedt a palotától a legszerényebb kunyhóig.

Arany szívet hozott magával, melyet sem a ragyogó fény és áradó pompa, sem a sors könyörtelen keze el nem homályosíthatott.

Alig nevezte Őt a monarchia két állama magáénak és áldásos kezét már is a balsors kinjainak gyógyítására fordítá. Nemes lelkének egész melegével könyveket száritott, sebeket gyógyított, nyomort enyhített, mint a Gondviselés anyala leszállott mindenüvé, ahol sirtak és szenvedtek.

A kórházakat előszeretettel kereste föl; ágytól-ágyhoz ment, kegyes szavakat intézett a szenvedőkhöz. Meglátogatta az árvákat, kik megfosztva szüleiktől, közintézetekbe lettek elhelyezve s itt a legapróbb részletek iránt tudakozódott és rendelkezett; amint ezt a Hegedüs Sándorné által vezetett nagy árvaházban tevő.

Gödöllőn szívesen időzött; a környékbeli lakók igen jól ismerték. Jó szívről, jótékonyágáról, melyet minden alkalommal gyakorolt, elragadtatással beszéltek és beszélnek ma is. Egész regekor fejlődött ki, melyben mint kimagasló fénypont az ő szeretete a magyar nép iránt tündökölt. Nem a népszerűsége törekvő nagyuri leereszkedés volt ez: hanem a léleknek természetes megnyilatkozása, melyben a királyi fenség helyt adott azon egyszerű, de egyszerűségében elbájoló emberszeretnek, mely nagyokat szintugy, mint kicsinyeket egyenlően felemel.

A nő legnemesebb hivatásának tartotta, — mint azt egy a magyar miniszterelnökhöz intézett levelében mondja — a szenvedést enyhíteni és azért felszólítja a magyar nőket, hogy ne késsenek e magasztos hivatásukat áldozatkész tettekben is nyilvánítani.

Ilyen volt Erzsébet királyné! «Pertransivit benefaciendo.» A hol járt, jót tett. Lelke mélyében élő hite a tevékeny szeretetben nyilvánult. Minden ízében keresztény nő volt; életének minden mozzanata napfényre hozta mindazon magasztos gondolatokat és érzelmeket, melyek mint Istennek különös ajándéka szép lelkében szunyadoztak. Hagyományként fog nemzedékről-nemzedékre szállani annak emléke, hogy ezen az anyagiasságban elmerülő századnak végén volt Magyarországnak egy királynéja, aki eszményi természetétől indítatva, mély vallásosságtól áthatott anyja volt a szenvedőknek.

Csoda-e, hogy a magyar nép királynéját magához oly közelállónak érezvén, politikai életében is érezni vélte, sejtette és kereste azon szálakat, melyek a királyné szívét a nemzethez kötötték.

A magyar soha sem volt a rideg, elvont elméleteknek nagy bámolója. Nemzeti életében és ennek fejlesztésében az érzelmevilág legnemesebb nyilvánulásának sokszor nagyon is tág helyet adott. Már természeténél fogva lelkesült minden nemes és magasztos iránt; lelkesültségében sokszor tévutakra tért; a lelketlen számítás nem volt sajátja, büszke és mégis nagylelkű volt, a dacot daczczal viszonzta; de a nemes bánásmód iránt fogékony és engesztelékeny volt.

Szent-István ismerte nemzetének ezen jellemvonását. Szigor mellett jóság, fenség mellett leereszkedés, vallásosság mellett a gyakorlati élet iránti eleven érzék és mindezek fölött uralkodó államférfiúi bölcsesség, mindezek, mint megannyi eszményi tényező szorosán fűzték királyához a vajudó nemzetet. Oldala mellett, mint államférfiúi tevékenységének részese és munkatársa Gizella, a bajor fejedelmi nő állott, kinek esze, vallásossága és különösen a magyar nemzet iránti szeretete nagyban előmozdítá királyi férje államalkotó terveinek valóítását. És ime nyolczszáz év után a nemzet ujjászületése napjaiban ismét egy bajor fejedelmi nő jutott a legjobb király oldala mellé.

E sok megpróbáltatásokat átszenvedett ország éppen akkor ocsudott fel elaléltságából, melybe a nagy megrázkódtatás után esett, midőn az isteni gondviselés Erzsébet királynét, mint őrangyalt küldötte királyi férje mellé és ezáltal nemzetünkhöz. A nemzet mindjárt az első pillanatban mintegy ösztönszerűleg érezte, hogy a felkelő nap jóltevő fényt, éltető meleget fog árasztani ujjászületésének folyamára.

Az ötvenes évek végén az uralkodó európai általános és a magyar nemzeti belviszonyok Felső Asszonyt a jogfolytonosság elvének elismerésére hajlították. Első, aki ezt kimondotta, a nemzet bölcsője: Deák Ferencz volt. A király megértette őt és nagy lelkétől indítatva, bölcsesége által vezetett a nagy elhatározások terére lépett.

Igy szülemlett a kiegyezés!

A nemzeti közérzet a magyar államérdek ezen diadalát Erzsébet királynénak a magyar nemzet iránti szeretetével hozza

kapcsolatba. E hit ma is általános, mélyen be van az vésvé a szivekbe és a meggyőződés erejével emeli Erzsébet királynét mindazon mult századbeli nagynevű nők fölé, kik a nemzet sorsára befolyást gyakoroltak. A közhit nem keresi itt a magas politikának szövevényeit és utait, mert Erzsébet királyné politikával nem foglalkozott. Érzelem-világában a száraz, a rideg számítás nem talált helyet; nem is lépett sehoh előtérbe, midőn nagyfontosságú államkérdések foglalkoztatták a döntő köröket; de érezték mindnyájan, hogy egy jótékony szellem engesztelőleg lebeg a nagy állami actió előkészítése fölött. Amit a «nemzet bölcsője» elvonultságában, mint politikai szükségét contemplált, amit a bölcs király az ősi traditiókhöz, törvényeihez és alkotmányához oly hiven ragaszkodó magyar nemzetre nézve egyetlen megnyugtató ténynek felismert: azt egy nemes nő szívének sugallatát követve, fejleszteni segített. Államérdek és a szeretetnek melege egy pontban találkoztak.

Erzsébet királyné szerette a magyar nemzetet. Korán kezdett magyarul tanulni; kitűnő tanítói voltak. Az oly szerencsétlen véget ért, de hazáját mélyen szerető gr. Majláth János, — az idegenek közt is magyar, kitűnő publicistánk dr. Falk Miksa, — az ősi erényekben felnevelt hű honleány Ferenczy Ida avatták Őt nyelvünk szépségeibe és egyuttal megismertették vele nemzetünk multját, dicsőségét, szenvedéseit. Ha igaz, hogy nyelvében él a nemzet: akkor lehetetlen volt, hogy szép nyelvünk varázsa meg ne ragadta légyen Erzsébet királynénak amugy is az idealizmus felé hajló lelkét és megismerni ne kívánta volna azt a nemzetet, melyhez, mint egy alkalommal mondá: *Őt és szeretett férjét éppen oly gyöngéd, mint elválaszthatatlan kötelek fűzik.* Minden nemzet nyelvében ugy szólván ennek lelke nyilvánul, a nyelv a nemzettel együtt fejlődik, művelődik; a nyelvben tehát a nemzet történelmének egy tekintélyes része fekszik és midőn Erzsébet királyné nyelvünket elsajátítá, lelkébe szívta szeretetét azon nemzetnek, melynek oly gyönyörű poesisa van. Szívesen társalgott magyarul és gyakran zarbarba hozta azokat, akik a Felső Asszony német eredetére való tekintetből németre kívánták fordítani a beszédet. «Nem tud ön magyarul?» kérdező gyakran és a beszélőt magyar társalgásra kényeszeríté.

«Gyermekeimmel mindig magyarul imádkozom», — mondá Mária Valéria főhercegnő nevelőjének, — folytassa ön is ezt. Mária Valéria a budai várakban született. A művelt Kornis Mária grófné keze alatt növekedett és magyar nevelésben részesülvén, felső Asszony anyjával együtt minden alkalommal benső rokonszenvet tanusítottak új hazájok iránt.

Jókai regényeit a királyné szívesen olvasta, erről és Petőfiről a leghizelgőbb módon nyilatkozott. Eötvös Karthausi-ját is olvasta és amidőn 1871. márczius 15-én Budapestre érkezett, néhány a magas ur osztályból a vasuton levő hölgynek azt mondá: «Örülök, hogy ismét itt vagyok. De öröömbe igen, de igen keserű örömecepp vegyült, hogy távollétemben Eötvös elhunyt.» És amidőn később meg látogatta a nagy költő-államférfiunk özvegyét, bevezettette magát ennek dolgozó szobájába

és íróasztala előtt elmélázva felsóhajtott: «Itt dolgozott tehát az a nagy szellem.» A helyen pedig ahol a nagy költő meghalt, mély meghatottsággal mondá: «Hát itt dobbant utolsó a nemes szív!» Megható volt megjelenése Deák Ferencz ravatalánál, amidőn mély megindulással térdre borult az imaszámolyon s majdnem tíz perczig tartó ima után sajátkezüleg tette a remek koszorut Deák Ferencz ravatalára.

Ilyenre nem emlékezik a magyar történelem!

Gróf Andrassy Gyula halálának híreire legott koszorut küldött Voloscába és ezenkívül itthon is pompás koszorut tett, mint ő mondotta: leghivebb barátjának koporsójára.

Kitünő tanárok vezetése és utmutatása mellett mélyen be lett avatva nemzetünk történetébe. Gödöllőn való ismételt hosszú tartózkodása alatt pedig szívesen érintkezvén a néppel, megtanulta ismerni annak jellemét, szokásait, gondolkodásmódját; betért a szegény viskókba és látta a romlatlan magyart szerény otthonában, tapasztalta mily mélyen vallásos és becsületes nép ez, mily őszintén kapcsolja ez össze hazája iránti szeretetét király iránti hűségével; vallásában Isten után e kettőnek engedvén első helyet.

Igy lett lassankint Erzsébet királyné egészen a miénk. Velünk örült, velünk szomorkodott. Áradozó örömeink öröm könyeket csalt szemeibe, legjobbaink vesztése mélyen megindította lelkét. És a nemzet viszonzta nagy lelkének ezen nyilvánulásait. Talán soha nem volt bensőbb a kapocs, mely a nemzetet királyához fűzte, mint amióta ez őrangyal tartotta mindkettő fölött jótékony kezeit.

Még nem látta Magyarországot, már is áthatottak ide a felkelő napnak sugarai; — 336 magyar várfogoly előtt megnyiták a börtön ajtai; — a midőn pedig 1857-ben május 4-én legelőször meglátogatta a magyar fővárost, megjelenése mély hatást gyakorolt. Magyarország alkotmányos élete szünetelt, de a nemzetnek kiváló férfiai azon meggyőződésben, hogy Magyarország ősi jogai nem veszhetnek el, mert e jogok fentartása egyszersmind dynasticus érdek is, megjelentek az ünneplés fogadtatáson és bármily csekélységnek vételessék a külső ruházat, azon körülmény, hogy a királynén magyar nemzeti viselet volt: a lelkeket ösztönszerűleg megragadta és messzemenő reményeket keltett és e remények a fenkölt lelkű királyné jó szívéhez fűződtek. És amidőn május 6-án a Nemzeti-színházban megjelent és előadás közben a színész — a mint az szerepében volt — megragadta a poharat s felkiáltott «Éljen a király!», az egész közönség telállott és a királyi páholy felé fordulva óriási lelkesedéssel megismételte az «Éljen a király»-t: akkor a királyné szemeiben könyek csillogtak. És e könyekben Magyarország jövője ragyogott. Megnyiták a szívek, a jég meg volt törve, a közeledés útja egyengetve volt és amidőn néhány évvel később az országgyűlés küldöttsége Bécsben Sczitovszky bíbornok-herczegprimás vezérlete alatt a királynét üdvözölte és Magyarország meglátogatására felkérte: a királyné a küldöttségnek már édes hazánk nyelvén mondotta: hogy «Őt és felséges férjét Magyarországhoz éppoly gyengéd, mint elválaszthatatlan

kötélékek fűzik» és hogy «Magyarországnak jóvolta mindenkor élénk érdeklődése tárgya volt.» Sulyt fektetett arra, mint ezt válaszában kiemelte, hogy az ország hercegprimása az ország színe előtt tolmácsolta szivreható szónoklatával ennek ragaszkodását és szívélyes hódolatát.»

Mindnyája szemében köny volt. Századok óta ez volt az első eset, hogy a nemzethez királynéja magyar nyelven szólott, — szólott és szava elhangzott a Kárpátokig. A gyulékony magyar szív fellángolt és a láng melegénél szétfoszlott a köd, mely a kedélyekre egy évtizeden tul nehezedett. Eloszlatta ezt egy nemes nő szeretete.

Három hét múlva eljött hozzánk és ezután többször meglátogatta hazánkat. A porosz háboru alatt az egész nyarat a budai hegyek közt töltötte és naponta el-látogatott a Ludoviceumba a megsebesült katonák számára berendezett kórházba. Ekkor is Deák Ferencz volt az, a ki biztatásával a bevonuló királynénak épp oly szívélyes, mint meleg fogadtatást készített, melynél jelen voltak ő kivüle gr. Andrassy Gyula, Gorove István, Kemény János és számtalan más előkelő ur.

Legfényesebb és legörömteljesebb napja Erzsébet királynénak Magyarországon a koronázás volt.

Szent-István koronája talismán, — ha szabad így szólanom, mert a talismán szó nem csupán pogány értelemben használható, — mely mindig titkos erővel vonja magához a királyt és nemzetet egyaránt. A magyar csak akkor érzi magát egynek királyával, midőn ennek fejét Szent-István koronája övedzi; az ország csak akkor teljesen nyugodt, mikor az Isten szabad ege alatt elhangzani hallja a király esküjét, mely a legerősebb kapcsolatok köti azt a nemzethez. Egységes nemzetnek csak akkor tartja magát, ha ezen egység a királyt is magában foglalja. Ezen meggyőződés uralkodott a lelkeken 1867-ben is. Elképzelhetni tehát, mily lelkesedés vett erőt a lelkeken amidőn bölcs mérséklet egyrésztől, a nemzet érdekeinek megóvása másrésztől s szabad legyen hozzátennem, egy magasztos fejedelmi nőnek, majdan a nemzet anyjának szeretete lehetővé tette, hogy a magyar a koronázás nagy napját megünnepelhesse.

Midőn a koronázás ideje közelgett, a királyné sajátkezüleg javította ki Szent-István palástján a hiányos helyeket. A koronázás napján viselt saját öltözetét régi magyar minta szerint készítette, melyet azután a veszprémi székesegyháznak ajándékozott. E székesegyházat Szent-István neje: Gizella építtette.

Junius 6-án, két nappal a koronázás előtt fogadta a királyné az országgyűlés küldöttségét, mely Őt a koronázásra meghívta. A »Budapesti Közlöny« ez ünneplést ekképpen írja le:

»A király és királyné, közöttük a kis trónörökösrel, a trónemelőnyen foglaltak helyet és úgy fogadták a tisztelgést. A király magyar tábornoki ruhában, kalpaggal, — melyet egész idő alatt kezében tartott, — a királyné pedig fehér habos selyem ruhában, a derékon egyszerű fekete bársony díszszel, fején és keblén gyémánt díszszel jelent meg. A királytól jobbra saját udvari személyzete, a királyné mellett főudvarmesternője és palotahölgyei, közöttük gróf Andrassy Gyuláné, foglaltak he-

lyet. Miután a küldöttség szónoklatára a király válaszolt s megadta felséges neje-nek az engedelmet, hogy magyar királynévá koronáztassék, a küldöttség éljenzés között visszavonult. Majd a kisebbik trón-terembe léptek, hol azalatt a királyné magában, palotahölgyeitől környezve, fogadta a küldöttséget. Itt is a hercegprimás ékes szavakban tolmácsolta az ország forró óhaját, hogy a királyné megkoronáztassa magát. A királyné látható elérékenyüléssel, halk hangon, de szívből eredő érzelmességgel a következőket felelte:

»Örömmel teljesitem a nemzetnek Önök által nyilvánított kívánságát, mely saját forró óhajtásommal találkozok és áldom az isteni gondviselést, hogy e magasztos perczet megérnem engedte. Vigyék meg küldőiknek őszinte köszönetemet és szíves üdvözetemet.«

Lehetetlen leírni azon hatást és lelkesültséget, melyet a válasz tett

A koronázás egyik fénypontját a királyné felavatása képezte. Megjelenése bübajos hatást tett. Fenséges alakja, méltóságteljes és amellet szerény magatartása, az arcán előmlő mély meghatottság és vallásos alázatosság könyekig indította a jelenlevőket. A lovagias magyar nemzet Erzsébet királynében a trónra hivatott nőnek eszményét látta.

A koronázás által Erzsébet királyné egészen a miénk lett és az ezen nagy ünneplést követő években a kötelék közte és a nemzet közt mindinkább szorosabbá vált. Nem volt a királyi családban esemény, melyben a nemzet élénken részt ne vett volna; de viszont a nemzetben semmi sem történt, ami a királyi családra visszahatással ne lett volna. Mária Valéria főhercegasszony születése Budán a királyleányt mintegy már születésénél fogva magyar leánynya avatta, valamint a Felső királyi pár azt mindig »magyar leányunk«-nak nevezte. Gizella főhercegasszonynak házassági szent frigye szerencsés benyomást tett a nemzet minden rétegére. Azon körülmény, hogy Rudolf főherceg és trónörökös boldogult József nádor unokáját vette nőül: vérmes reményeket keltett egy még boldogabb jövő iránt.

A koronázást követő évben az első honvéd zászlóra a királyné saját kezüleg himezte a díszszalagot és később Mária Valéria főhercegasszony a 44. honvédzászlóaljot ajándékozta meg egy gyönyörű szalaggal.

Ki volna képes mindazon nemes tetteket felsorolni, melyek a nemzetre és a magyar társadalmi életre oly üdvös befolyással voltak? megnevezni azon intézeteket, melyek a nyomor enyhítésére, a szenvedők vigasztalására létesültek és a melyek legnagyobb részt az Ő nagy nevével viselik.

Egyet azonban különösen ki kell emelnem, mert mi reánk a legbensőbb vonatkozással van és ez a »Vörös-Kereszt-Egylet« megalapítása.

1878-ban kezdeményezte ezt a királyné azzal, hogy a háboruban megsebesültek ápolására és segélyezésére nőgyeletek alakítását sürgette. Az akkori magyar miniszterelnökhöz levelet intézett, melyben kifejti, hogy valamint büszkén tekintünk vitéz hadseregünkre, hogy fáradhatatlan és önfeláldozó kitartással küz-

dött: úgy részvétellel kell róluk megemlékeznünk. Szive sugallatát követve a Felséges Asszony, nem mulaszthatja el azt, hogy nevében a minden rangú és osztályú magyar nők fel ne szólíttassanak, hogy akár egyenkint, akár testületileg a már fennálló nőegyletek, vagy ezután létesítendő egyesületek útján buzgó tevékenységet fejtsenek ki, hogy a sebesült, vagy beteg katonák szenvedéseik enyhítésére irányzott segélyben részesüljenek. A Felséges Asszony meg volt győződve, hogyha szeretett Magyarországnak mindenkor áldozatkész nőihez fordul — kiket a maga részéről támogatni fog: az egyesült erőknek sikerülni fog vigasztalást és támogatást nyújtani ott, ahol a trón és haza iránti kötelesség teljesítése annyi vérző sebet ejtett.

Ezen legkegyelmesebb leirat következtében a magyar nők mozgalmát indították, mely mozgalom a »Magyar Szent-Korona Országai Vörös-Kereszt-Egyletének« megalapítására vezetett, melynek védnökségét a Felséges Asszony legkegyelmesebben elfogadni méltóztatott.

1879-ben az országos segélyző nőegylet Budapesten ünnepélyes közgyűlést tartott. Az elnöki széket a Felséges Védnőknő foglalta el, és gróf Zichy Nándornak, kiből ma is elnöknőnk vagyunk szerencsések tisztelni, lelkes és mélyen érzett üdvözlétére Erzsébet királyné egyikét tartotta azon beszédeknek, melyek érdemesek arra, hogy ércbe öntve az utókor számára megörökíttessenek. A felebaráti szenvedések enyhítésére leghivatottabbnak tartja a nőket, kik Magyarországon társulatokban szövetkezve legjobban oldhatják meg üdvösen e magasztos feladatot. Szívesen elvállalja az országos egyletek védnökségét és valamint bizalommal van a sohasem lankadó erély és tevékenység iránt, úgy a maga részéről is biztosítja az országos nőegyletet támogatásáról.

Ugyanezen ülésben felolvastattott a magyar királyi belügyministernek leirata, melyben tudatja, hogy a magyar országos segélyző nőegylet a genfi conventió által biztosított minden előnyökben részesülni fog.

Igy lett az országos nőegylet az első magyar vörös kereszt egyletté, amely nevet azonban csak akkor vette fel hivatalosan, amidőn 1881-ben férfiak is csatlakoztak az eddigi nőegyletnek és újabb szabályokat alkotván, létesítették a »Magyar-Szent Korona Országainak Vörös-Kereszt-Egyletét«, mely szintén Erzsébet királyné fővédnöksége alatt most még hatásosabban folytatta a felebaráti szeretet szolgáltatában álló működését.

Nem tévedek talán, ha azt állítom, hogy a »Vörös-Kereszt-Egylet« születésének első perczeitől fogva hatalmas és jótékony befolyást gyakorolt azon a magyar társadalomban már létező áldásos áramlatnak fokozására, melynek jelszava volt jót tenni, fel karolni a szenvedőket, enyhíteni a nyomort, az emberben felismerni a felebarátot, bármely osztályhoz tartozzék és nem csak a háboru idején, hanem bármikor és bárhol jelentkezék is a szenvedés.

Nemes ez a jelszó, ezen áramlat, mely annyi jónak kuforrása és azt bizonyítja, hogy az élet még sem úgy és azon az

uton fejlődik, melyet a ma nagyon terjedő materialisticus világnézet kijelöl. Az élet megyen a maga útján, egy titkos, egy magasztos erő által hajtva, vagy hogy világosabban szóljak, az isteni gondviselés kegyes keze által vezetett. Küzdünk a magunk jólétéért, küzdünk embertársaink jólétéért; a társadalom művelődik, megyen előre és nem igen kérdezzük: megtartjuk-e a logikát, vagy a tudományos systemákat. A szálakat, melyek bennünket az élethez és egymáshoz kötnek, nem a tudomány szötte; egy nemesebb, az emberi természetben mélyen gyökerező, a vallás által megszentelt erkölcsi erő az, mely bennünket ösztönöz, int, nógat és vezet. Ha az anyagi irány volna az emberiség sorsában a döntő: akkor a gyengébbet, a szenvedőt el kellene tiporni és a nagyon is tudományos elméletek szerint csak az erősebbnek kellene fenmaradni, a gyengébbnek el kellene veszni, sőt azt el kellene veszteni.

A »Vörös-Kereszt-Egylet«, mely par excellence jótékonyági intézet, az első, a nemesebb, a fenségesebb iránynak áll szolgálatában és ezen magasztosabb törekvésnek élén állott Erzsébet királyné, ki éppen oly fenkölt lélekkel, mint jóakarattal kísérvén annak működését, saját kezűleg aláírt elismerő okirattal tüntette ki azokat, akik az egylet áldásos céljai elérésében buzgón közreműködtek.

Az egylet örömmel ragadott meg minden alkalmat a legmagasabb védasszony iránti odaadó szeretetének és hódolatának kimutatására és azért az egylet által emelt kórházat az Ő nevére keresztelte, melyet Felséges Urunk és Királyunk 1884. október 19-én kegyeskedett személyesen megnyitni. A legmagasabb védnőknő nevét így kívánta a »Vörös-Kereszt-Egylet« megörökíteni.

1889. január 30-án súlyos veszteség sújtotta a királyi családot és vele együtt Magyarországot. Rudolf trónörökös meghalt. A fájdalom mély és általános volt. Borzasztó sulylyal nehezedett ez a koronás édes szülőkre, — kik földi boldogságuk legszebb zálogát siratták benne, — de leginkább Erzsébet királynéra, ki benne egyetlen fiát, csillagát, minden földi reményét veszítette. Hogy mit érezhetett Ő, azt csak az anyák tudják megérteni és megítélni, kiknek szívek gyermekökkel egybeforrt.

A veszteség pótolhatatlan volt, a vérző seb soha sem gyógyult be, lelke soha sem tudta visszanyerni azon harmóniát, mely a lelki vidámságnak egyedüli biztosítóka. Élete ketté szakadt.

Életének egyik része a világ szemei előtt folyt le, a külsőségnek minden előnyeivel. Fenséges volt, de e fény nem tudta elűzni az árnyat; zajos volt, mint azt állása követelte, de a lélek mélyében a síró hangok fel-fel jajdultak. A külső szinpompa eltakarta a valóságot. Életének másik része a lélek mélyében folyt le, melynek más tanuja nem volt, mint a jó Isten. Ki akarna ide merész ítéletével behatni? Ami itt történt, az a külső világot nem érintette, nem bántotta; itt egyedül állott a szenvedő királyné és anya önmagával szemben, elszigetelve bánatával, fájdalommal.

Megható volt a királyné megjelenése a nemzet ezredéves fennállásának ünnepén, az országgyűlés mindkét házában fogadta-

tása alkalmával. A szünni nem akaró éljenések közt ott állott könyező szemekkel. Mennyi visszaemlékezés fűződhetett e percéhez! 1867. és 1896! Mig a nemzet lelkében a múlt és a jövő, egy viszontagságteljes ezer év egy boldogabb jövőnek reményével egyesült; addig az Ő nemes szívében csak a közel múlt veszteségének érzelme a földi vidámság jövőnek kizárásával dulhatott. Csak Ő érezhette ezt. Midőn körülötte egy örömmámorban uszó nemzetnek képviselője, legdrágább kincsét, hódolatát, szeretetét jött lerakni a trón zsámolyához; vajjon az örömmel ezen zugó kitörése nem szakította-e föl egy kimondhatatlan szomorú emlékek alig hegedező sebeit? A mi öröm volt itt: nem volt-e a fájdalomnak fokozása az Ő roncsolt kebelében? Ott állott feketébe öltözve, még hajtái is feketék voltak, halványan; csak jóságos szemei ragyogtak a könytől. A király kérésére leült; ült mozdulatlanul, csak itt-ott vetette fel szeméit, midőn egy-egy mondata a szónoknak, vagy a zajos éljenés megragadták figyelmét. Nem egy megtört alak volt az, hanem egy nagy lelki küzdelmet vivő magasztos fejedelmi nő, ki visszafajta fájdalmát, méltóságos magatartását egy perczig sem veszítette el.

Ez alkalommal, de ezen fogadtatást előzőleg is, az ezeréves kiállítás megnyitására is tanuja volt azon határtalan lelkesedésnek, melylyel a nemzet Ő iránta telve volt, mélyen érzvén: mennyivel tartozik a nemzet annak, ki jóságos szívével oly mélyen belenyult a nemzet sorsának javításába.

A kiállítást magát kétszer látogatta meg. Először május 7-én és ott három órán át időzött és másodszer október 7-én és ezen utolsó alkalommal beható megtekintés alá vette mindazt, ami a magyar iparra vonatkozott. Meglátogatta a kiállítási falvakat, a tanszerek kiállítását és ott hosszabb időig nézegette a magyar leányok kézi munkáit. Királyi férjét és családját magyar kézi munkás kezeket dicséret tárgyakkal ajándékozta meg. Itt is, mint számos más alkalommal kimutatta rokonszenvét a magyar zene iránt: órákig képes volt a mélabus hangokat hallgatni, mintha csak szívének visszhangjai lettek volna azok.

Igy forrt össze e nemes léleknek úgy szólván minden életmozganata a magyar nemzet életével. Ő a nemzettel magát egészen azonosította. »Hiszen ez a mi zászlónk!« mondá egykor egy idegennek, midőn ez a magyar zászlót látván, kérdezé: miféle zászló legyen az? Ezen egyetlen szócskában: »Mi« mélyebb vallomás rejlik, mint egy áradozó szónoklatban. A nemzet nem az idegen ajku nőt látta benne, hanem inkább a nemzet anyját, kiről méltán mondhatta Ő felsége: »A magyarok nem tudják, mit veszítettek.«

A királyné és a nemzet között ily szoros viszony létező, képzelhetni, mily rettenetes benyomást tett a királyné borzasztó halálának híre. Megmozdult az egész ország. A palotától a legszerényebb viskóig megrendültek a szívek. Ösztönyszerűleg érezte mindenki a nagy veszteséget. A szabad Svájcban egy emberiségéből kivetkőzött orgyilkos oltotta ki életét. Annak, aki a magyar nemzetet szabadságának visszaszerzésében szeretetével segí-

tette. Távol családjától, távol hazájától, kiket oly annyira szeretett, halt meg. Utolsó szavai magyarok voltak, utolsó sóhaját is egy magyar hölgy, Sztáray Irma grófnő fogta fel.

A nemzet feljajdult az iszonyu csapás sulya alatt. Mindenki ajkán az a kérdés lebegett: miért Ő? miért éppen Ő?! kit szeretet környezett, ki szeretetet árasztott, kinek pályája oly szemrehányás nélküli, élete pedig oly tiszta volt? Miért szakítottatott erőszakosan szét élet-fonala annak, ki nemzeti életünk egy nagy történelmi mozzanatának ébresztő, életet adó szelme volt?

De a kérdésekre nem jön válasz. A koporsó, mely egy nagy léleknek földi maradványait rejtí magában, néma; az élet mysteriumait pedig emberi tudás fel nem derítheti. Szomorkodhatunk a kimondhatatlan veszteség fölött, tisztelettel és fájdalmas visszaemlékezéssel tekinthetünk e nemes halottra, de végzetes sorsának és korai porladozásának titkaiba be nem hatolhatunk, a mélységes bűt, mely a boldogultnak emlékéhez fűződik, úgy sem fogjuk lelkünkben kiszakíthatni.

A test porladozásnak indult, de az élet folytonossága nem szakadt meg. A lélek a maga erényeivel, a maga gyengéivel felszállott életadójához, az irgalmasságnak Atyjához, hogy folytassa életét, melyet a test halála meg nem semmisíthetett. Az anyag azt le nem köthette, a mi nem az ő szüleménye; a lélek bontakozott ki a bilincsekből, hogy felkeresse örök hazáját.

Minket pedig ezernyi szálak fognak kötni Erzsébet királynéhoz továbbra is. A miénk volt, a miénk lesz ezután is. A magyar történelemben emlékének varázsa, mint fénylő csillag fog örökre ragyogni a hálás utókor előtt.

Befejeztem.

A bíbornok püspök beszéde mély meghatótságot keltett. *Stefánia* özv. trónörökösnek megköszönte a beszédet, melynek szavai — úgy mond — élénk visszhangokat keltettek lelkünkben. Elrendelte, hogy a beszéd jegyzőkönyvileg szövegszerűen örökítessék meg a gyűlésre Isten áldását kérve, bezárta.

A gyűlés után az agg főpapot női és férfi előkelőségek egész csoportja vette körül, kik mindnyájan gratuláltak a nagy sikerhez.

Ezután kezdetét vette a közgyűlés, mely *Bolgár* Ferencz ellenindítványával szemben elfogadta a központi választmány javaslatát, hogy az egylet a fővárosban egy 400,000 frt értékű házat szerezzen.

* * *

A közgyűlés után *Lobkovitz* herczeg hadtestparancsnok villásreggelit tartott, melyen a kevés meghívott vendégekkel résztvett *Schlauch* Lőrincz bíbornok püspök is.

A nemzetipárt térfoglalása.

Most már elérkezett a régi nemzetipárt oda, ahonnan az ut fölfelé viszen. Föl a hatalom felé, ahonnan az ország sorsára befolyást gyakorolhatnak.

A szabadelvűpárt ugyanis tegnapi szervezkedésében a régi nemzetipártnak annyi tért adott a párt vezetésében és végrehajtó hatalmában, amennyit Apponyiék talán nem is reméltek. Az elnökségben, a bizottságokban egyaránt dominálnak a régi nemzetipárt tagjai. És pedig nem kvóta szerint annak a számarányának megfelelően, amelyben a szabadelvűpártba beléptek, hanem teljes számban. Ugy áll a dolog, hogy a szabadelvű párt van képviselve kvóta szerint a pártban, a régi nemzetipárt pedig 100

százalékban van képviselve. Mindegyiknek jutott hely a párt vezetésében. Ez a szabadelvűpárt restaurálásának leglényegesebb és mondjuk ki: legmesszemenőbb mozzanata.

És ez jelenti egyszersmind Apponyiék térfoglalását is.

Mily változást jelent ez politikai életünkben, az eddigelé beláthatatlan. Azok az ígéretek, amelyeket Széll Kálmán tett, amikor a kormányzatot átvette, ezidőszerint még nincsenek beváltva. Nem regenerálódott az államrendőrség és új szellem még nem vonult be oda; nem tartotta meg az ígértét, hogy a főispáni kart fölfrissíti, sem sok más ígértét, sem a tényekben és cselekedetekben. Csak frázisokat hallottunk eddig, amelyek jelentőségek látszottak.

Azonban lehet, hogy ez csak preludium volt.

Most már a cselekvés terére lépett a kormány, amikor a régi embereket buktatta ki a szabadelvűpárt végrehajtó bizottságaiból, hogy embereknek adjon helyet, ami azt is jelentheti, hogy az új emberekkel együtt új szavak is jutnak majd érvényre a pártban.

A kurifikáció most már megtörtént, de csak, hogy úgy fejezzük ki, a benső külsőségekben. Megmozdult a nagy szabadelvű tábor és fölszínre vetett új vezetőket. A külsőségek után következni fog talán az az idő, a mikor a párt a cselekvés terére lép és tevékenysége ki fog hatni a nemzetre, nemzeti életünk minden körére, kulturánkra, gazdasági fejlődésekre, iparunkra, kereskedelmünkre.

Eötvös a Kossuth-pártban.

A függetlenségi párt mint tudvalevőleg ma este 7 órakor a muzeumkörüti helyiségeiben konferenciát tart. Ez a konferencia a függetlenségi párt beléletében hivatva van az országra nézve is oly kívánatos egyetértést helyreállítani. Habár a déli órákban még erősen folyik a kapacitálás pro és contra, több mint bizonyos, hogy *Eötvös* Károly még ma visszalép a függetlenségi pártba és a párt részéről hivatalosan a pénzügyi bizottságba jelöltetni fog. *Eötvös* bevonulását Polónyi személyes hívei szeretnék lehetetlenné tenni és többen kilépéssel fenyegetnek.

A fenyegetés azonban csak fenyegetés marad és helyesen alávetik magukat a nagy többség döntésének.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, május 17.

Az országgyűlés harmadik ülés- szakának megnyitása.

Az országgyűlés mindkét Háza ma rövid formális üléssel nyitotta meg a harmadik ülés-
szakot.

A képviselőház ülését délelőtt 10 órakor nyitotta meg Perczel Dezső elnök.

Molnár Antal jegyző olvasta fel a királyi leiratot, mely a harmadik ülés-
szakot egybehívottnak jelenti ki.

Elnök: A kegyelmes királyi leirat hódoló tisztelettel tudomásul vétetik.

Következik a holnapi napirend megállapítása.

Továbbá határozza el a Ház, hogy a holnapi napon megválasztandó bizottságok közül kettőnek, jelesen a pénzügyi és az igazságügyi bizottság tagjainak számát 36-ról 38-ra felemlé. Hozzájárul ehhez a tisztelt Ház? (Igen!) Akkor ezt is határozatilag kimondom.

Ily módon ajánlanám azt, hogy a megalkulás céljából a Ház a holnapi napon délelőtt 10 órakor ülést tartson és tüsszék ki a választást.

Miután a miniszterelnök ur legfelső kihallgatásra van hiva, a jelen perczben akadályozva van a megjelenésben. Az ő felkeresésére leszek

bátor a holnapi ülésre nézve javaslatokat megtenni. (Halljuk! Halljuk!) Mindenekelőtt ismét a miniszterelnök ur felkeresésére azt a javaslatot kívánom tenni, hogy az eddigi gyakorlatot követve a Ház határozza el ezen alkalommal is, hogy a házszabályokban megállapított hat jegyző helyett, úgy mint a lefolyt két ülés-
szakban, ezen ülés-
szakra is nyolcz jegyzőt válasszon. (Helyeslés!) Hozzájárul ehhez a Ház? (Igen!) Ezt tehát határozatilag kimondom.

Ezért tüsszék ki a házszabályok értelmében először a két alelnök választását és azután a Háznak most hozott határozata értelmében a nyolcz jegyzőnek és a ház-
nagynak megválasztását; tüsszék ki továbbá a házszabályok értelmében az osztályok kisorsolását és végre azon bizottságok megválasztását, melyek részint a házszabályok értelmében, részint a Háznak külön hozott határozata értelmében megválasztandó. (Helyeslés.) Még pedig a gazdasági bizottságnak 11 taggal, a könyvtári bizottságnak 11 taggal, a számvizsgáló bizottságnak 11 taggal, a közoktatási, véderő, kérvényi, mentelmi és zárszámadási bizottságoknak egyenkint 16 taggal, a naplóbíró, közlekedési, közgazdasági és köz-
igazgatási bizottságnak egyenkint 26 taggal és a most hozott határozat értelmében a pénzügyi és igazságügyi bizottságoknak 38 taggal való megválasztását.

Ezen helyek azok, a melyek a házszabályok értelmében betöltendők. Továbbá javasolom, hogy ezuttal is válassza meg a Ház a földmívelésügyi bizottságot 26 taggal, a vizügyi bizottságot 18, az összeférhetlenségi törvény revíziójára kiküldött bizottságot 21 taggal, dicsőül boldogult emlékü Erzsébet királyasszonyunk szobor-
bizottságát 12 taggal, a házszabályok módosítására kiküldött bizottságot 21 taggal; valamint javasolnám, hogy miután a negyedik bíráló-
bizottságban lemondás folytán üresedés állott be, ezen bizottságot egy tag megválasztásával kiegészíteni, valamint az összeférhetlenségi bizottságban beállott hézagot egy tag megválasztásával pótolni méltóztassék és végre a függő államadósságokat ellenőrző bizottságnak póttagok behívása folytán szükségessé vált két taggal való kiegészítése végezt a választást szintén a holnapi napon megejteni méltóztassék.

Hozzájárul a Ház ehhez? (Igen.) Akkor ezt mint a Ház határozatát kimondom és kérem méltóztassék ahhoz is hozzájárulni, hogy miután a kegyelmes királyi leiratot a főrendiházhoz át kell küldeni kihirdetés végett, a mai ülés jegyzőkönyve nyomban hitelesíttessék. (Helyeslés.) Kérem a jegyzőkönyv felolvasását.

Perczel Béni jegyző: (Olvassa az ülés jegyzőkönyvét.)

Elnök: Van valakinek észrevétele a jegyzőkönyvre? (Nincs.) Ha nincsen, a jegyzőkönyvet hitelesítettnek jelentem ki és az ülést bezárom. (Az ülés végződik délelőtt 10 óra 20 perczkor.)

A főrendiház ülése.

A főrendiház déli 1 órakor ülést tartott, melyen báró Bánffy Dezső, volt miniszterelnök is megjelent. Az ülés folyamán gróf Károlyi elnök felhívja Széchenyi Bertalan gróf jegyzőt, hogy olvassa fel a harmadik ülés-
szakot megnyitó királyi kéziratot, melyet a főrendek állva hallgattak végig. Ezután következett a különféle bizottsági tagok választása.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Május 22. A régészeti és történelmi egylet közgyűlése. Junius 15. A kath. kör mulatsága a Püspök-fürdőben.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **A tanács a Bazar-szoros ügyében.** A Bazar-szoros kibővítése illetve a színház építése céljából részint békés megegyezés, részint kisorsolás útján hozzá jut a város az Apáczatecza és a Bémer-tér között elterülő háztömbökhöz. Hillinger és Tóth-Ferencznel sikerült

a békés megegyezés s így ezek nem okoznak bajt. Hillinger Lipótnak már ki is fizettek 40.000 frtot és 36 ezer frt értékű regále kötvényt letétbe helyezett a város a Biharmegyei Takarékpénztárban. A városhoz Tóth Ferenczné is beadta már a kérvényét. Kéri, hogy részére már most fizessen ki a város 25 ezer frtot. A kérelmét arra alapítja, hogy május—augusztus hónapokban nem fog bért kapni és így károsodik. — A városi tanács tegnap foglalkozott a Weiszlovits és Mayr-házak kisajátításának kérdésével. Felhívta Dús László főügyészt, hogy az összes telekkönyvi érdekeltek névjegyzékét mielőbb terjeszse be a kir. törvényszékhez, mint birtok bírósághoz.

* **Jóváhagyott alapszabályok.** A belügy-miniszter a széplaki temetkezési egyesület alapszabályait, továbbá a gyantai kölcsönösen segítő első fiú és leány kiházasító társulat alapszabályait jóváhagyta.

* **A színház építése.** A színházépítés és Bazár-szoros kiszélesítésének ügyében erélyesen dolgozik a tanács. A közgyűlés ismert határozata az előirt 30 napig közszemlén lesz s azután terjesztik fel a miniszterhez. Ámde ez idő alatt elvégzik a közbeeső munkálatokat, hogy az ügy semmi késedelmet ne szenvedjen. Tegnap és tegnapelőtt, *Rimanóczy* Kálmán építész közbejöttével áttanulmányozták és kijavították a kisajátítandó épületek elbontására, a színház és bazár építésére vonatkozó árlejtési feltételeket, amelyeket legközelebb kihirdetnek. A változtatások nem lényegesek, inkább csak világosabb szövegezés miatt eszközöltettek. Lényegesebb csupán az, hogy a bazárépület helyiségei — melyek azért terveztettek Fellner kivánságához képest alacsonyra, hogy a színház rovására ne legyen — 20 centiméterrel magasabbra emeltettek. Így megfelelőbb helyiségek állanak a bérlők rendelkezésére.

* **Névváltoztatás.** *Kovalik* János r. kath. tanító úgy a saját, mint gyermekei vezetéknevét »Bérczi«-re változtatta.

* **A vágóhid kijavitása.** Megemlékeztünk vasárnapi számunkban arról a tarthatatlan állapotról, hogy a városi közbiztonság a patkányok annyira elszaporodtak, hogy a hűtő kamrákban összemészák és pocskolják a húst. Ezzel a kérdéssel foglalkozott tegnap délelőtt a városi tanács és utasította *Busch* Dávid v. főmérnököt, hogy a vágóhídi hűtő kamrákban a szükséges átalakításokat és munkálatokat azonnal, soronkívül készítesse el.

* **A sertésvásár rendezése.** A miniszter tudvalevőleg leiratot intézett Nagyvárad városához, a mely szerint a mostani területen ez évi augusztus hónapban tul nem engedi a sertésvásárt megtartani, s ha megfelelő sertésvásár-térről ez ideig nem gondolkodik a város, betiltja a nagyváradai sertésvásárt. A városi közgyűlés megbizta a polgármestert, hogy indítsa meg a tárgyalást a káptalannal, hogy a Moskovits gyár háta megett levő 8 hold városi földet cserélje el a Gilányi-sor mellett levő ilyen nagyságu területtel, ahol a sertésvásárt rendeznék el. Ha az egyezés nem sikerül a káptalannal, a Pecze és áruraktár közötti területen rendezzék be a sertésvásárt. — A városi tanács utasította a polgármestert, *Komlóssy* József tanácsnokot, *Busch* Dávid v. főmérnököt, *Rimler* Károly főkapitányt, hogy az állami és városi állatorvosokkal jelöljék ki a sertésvásártér helyét, továbbá a terveket készíttessék el s a június havi közgyűlésen tegyen előterjesztést.

* **Családi dráma.** Varanno községben rettenetes családi dráma történt. Schmotzer Pál, az odaváló postamester, becsületes és szorgal-

mas ember, egyike volt a a környék legirigylendőbb családapjának, aki nevével és három szép gyermekével boldog családi életet élt. De boldogsága váratlanul eltűnt. Gyermekei közül egy hároméves kis fiú megbetegedett. Az apa aggódva vitte gyermekét Budapestre, ahol néhány nap múlva meghalt. E közben a másik kis fiú is megkapta a veszedelme bajt és rövid idő múlva ez is meghalt. A nagy csapás következtében az anyát melankólia fogta el. Megtört szívvvel kerülte a társaságot, s csakhamar nyilvánvaló lett, hogy a boldogtalan asszony elméje megháborodott. — Budapestre hozták a Swartzer féle intézetbe, ahonnan meggyógyulva tért vissza családjához. De ki írhatná le a lelki küzdelmet és meghasonlást, mikor az asszony hazatérve, látta, hogy férje megőrült. A férfit Budapestre hozták, ahol néhány nap múlva megváltotta szenvedéseitől a halál. A boldogtalan asszony elméje akkor ismét megháborodott, s most az örültek házában van az élő halottak között. A boldogtalan családból csak a legidősebb, tizenháromesztendő leány maradt életben.

* **Az orosz kormány a részegség ellen.** A fehér csár figyelme apró dolgokra is kiterjed, ha attól valami előny várható: így fokozatosan elvonja alattvalóitól a pálinkát, s nincs is már messze az idő mikor az orosz utki nélkül el tudjuk képzelni. Legutóbb is eredeti rendelettel lepte meg hűalattvalóit: egyszerre 25.000 pálinkásboltot csukott be, a fogyasztók, de még inkább az árusítók nagy öröme. A csapszék helyett kisebb számban hatóságiellenőrzés alatt álló boltot szervez, hol a pálinkát lepecsételt kis üvegekben fogják árusítani. Az iszákosság, úgy hiszik, a pálinka fokozatos drágulása révén csökkenni fog, de egyelőre bizony fellendíti az üvegiipart!

* **A köszvényes és eszuzos betegek** figyelmét ne kerülje el azon páratlan hatású eszuz és köszvény elleni kenőcs, mely Zoltán Béla udvari szállító gyógyszerárában Budapestben kapható üvegenként 1 frtért. Az elismerő levelek ezrei bizonyítják, hogy e kitűnő kenőcs 15—20 éves bajokat néhány nap alatt biztosan meggyógyít.

* **Ingyen utazás — vadállatokkal.** Egy vidám akta jött a postán az aradi rendőrséghez Erdélyből. Onnét, Balászfalváról keresik a *Kocka* Antal-féle állatseregletet, hogy a rendőrség hajtsa be a tulajdonoson 6 frt vasuti utazási költséget, mert a manazseria állatkisérő legényei — Balászfalváról Szebenbe utaztukban nem fizettek a vasuton. Egyszerűen felrakodtak és letelepedve az oroszlanok, tigrisek, hiénák és a többi utasok társaságában, megtagadták a fizetséget. Két nagy waggonban voltak heten és a többi vadak is azzal indokolták a személyjegy váltásnak a megtagadását, mert ők a menazseriához tartoznak és miután az állatokért megfizettek, ők pedig hozzátartoznak, külön szállítási díjat nem fizetnek. Nem lehetetlen — bár ez nincs följegyezve az aktában, hogy a kalauz meg se kísérelte bemelegszkedni az illusztris utas társaságba az utazási díjak behajtása végett, mert az oroszlanok és tigrisek is határozott állást foglaltak az utas társak mellett és állandó mérges üvöltéssel tartották távol a vasuti alkalmazottakat a kupéiktól. Szerencsésen megis érkeztek Szebenbe és most utólagosan keresik a tulajdonost, hogy az államvasut részére behajtsák tőle a vadakat kísérő férfiak után eső díjakat.

* **A játék vége.** König János és Eggerhardt Gusztáv iskolásfiúk az első kerületi városkútnál tegnap délben, az iskolából jövet, nagy pajkosan hancuroztak és azzal mulattak, hogy kövekkel hajigálták egymást. Egy kő Eggerhardt Gusztávot úgy a halántékán találta, hogy a fiú felkiáltott:

— Jaj Istenem meghalok!

S azzal eszméletlenül összerogyott. A közelben levő emberek hideg vízzel megmosták, fölélesztették a fiút, aki haza ment. Délután azonban az iskolában a gyermek oly rosszul lett, hogy a mentőket kellett hívni, akik a Szt. János-kórházba vitték. Ugy látszik, a fiú az erős dobástól agyrázkódást szenvedett, úgy, hogy most a leggondosabb ápolásra lesz szükség.

Igazságszolgáltatás.

Elmaradt sajtóügyi tárgyalás. A tegnapi napra volt kitűzve tárgyalásra az a sajtóper, amelyet *Vonyiga* Dávid aradi lakos indított Russu *Sirán* János, a Tribuna populáris felelős szerkesztője ellen. Az inkriminált cikk a tavaszon jelent meg a Tribuna populárisban, s a panaszos abban magára rágalmazást és becsületsértést látott s ezért indította a sajtó pert. Ugy látszik azonban, hogy a felek időközben meggondolták a dolgot, kibékültek, mert a tegnapi kitűzött tárgyalásra sem a panaszos, sem a vádlott nem jelent meg s ezért a törvényszék a pert beszüntette.

Uzsora-per. A törvényszéket már harmadizben foglalkoztatta az az uszora-per, a mely végre tegnap befejezést is nyert s mint az uszora-perék rendszeren, úgy ez is felmentéssel végződött.

A vádlott *Schlinger* Mózes gáborjáni lakos volt, aki ellen *Mendli* Béla emelt panaszt. A vád a következő volt.

Mendlit ezelőtt néhány éve beperelte *Schlinger* 1600 forintért s a követelést — mely váltón alapult — be is hajtotta.

Mendli azonban nem nyugodott meg hanem bünperbe fogta *Schlingert*, azt állítván, hogy ő csak ezer forintot kapott kölcsön, míg a hatszáz forintot egy évi kamatba *Schlinger* előre levont.

A vádat Mendli némileg igazolni is tudta úgy, hogy *Schlingert* jogérvényesen vádálta is helyezték s előzőleg két ízben foglalkozott a törvényszék *Nagy* József kir. törvényszéki bíró elnöklete alatt, azonban a két előző tárgyaláson újabb tanuknak a kihallgatása vált szükségessé s így két ízben elnapolták.

A tegnapi harmadik tárgyaláson végre befejezést nyert az uszora-per.

A törvényszék előtt a vádlottat *Hlatky* Endre ügyvéd védte.

A törvényszék nem látta bebizonyítva a a per adataival az uszorát s ezért késő estig tartó tárgyalás után a vádlottat a vád és következményei alul felmentette.

A panaszos és a kir. ügyész az ítéletet megfélebbezte.

Végnélküli főuri válóper. Érdekes sajtópert tárgyalta ma a kir. Curia, amely már sok éve húzódik és mégsem tudnak dönteni benne a bíróságok.

A pörösködő felek *Zamoysky* János László gróf és a felesége *Pelissier-Malakoff* Luiza Zsófia Erzsébet Eugénia hercegnő, a kik 1881-ben léptek polgári házasságra Párisban. A hercegnő unokája III. Napoleon híres marsalljának, *Pelissier* tábornagnak, a ki a krími háboru után kapta a Malakoff hercegi címet, *Zamoysky* gróftól nemsokára a házasságkötés után elhagyta a hitvese és azóta a különféle bíróságokon kívül beleszóltak válópörökbe XIII. *Leó pápa*, II. Miklós orosz csár is.

Annak idején *Zamoysky* gróf és *Pelissier* hercegnő a szajnamelléki prefektustól kaptak házasságlevelet, de ez egyuttal arról is tanúságot tett, hogy *Markovszky* orosz követségi jogtanácsos a czári ukáz alapján kijelentette, hogy a házasság érvénytelen. Azért nyilvánította ennek, mert a hitvesek orosz alattvalók és Oroszországban polgári házasság nincs. Később *Zamoysky* gróf házasságát a pápa megsemmisítette és a czár elrendelte, hogy országában a pápai brévéit kihirdessék. A férj időközben megszerezte az osztrák, majd évek múlva a magyar honosságot és pörét a budapesti törvényszék elé hozta. Itt azután a gróf kérése az volt, hogy mivel a hercegnő ok nélkül elhagyta a házát, kötelezzék a visszatérésre és ha nem tenné, vegye a bíróság ezt bontó oknak és ez alapon oldja fel a ház-

ságot. Mielőtt a törvényszék érdemben határozott volna, felhívta Zamojskyt, hogy igazolja házasságát a francia törvények szerint való érvényes voltát. Erre a felperes azt felelte, hogy e tekintetben nem bizonyíthat, azt csak francia bíróság állapíthatja meg s mikor erre nézve új felhívást intéztek hozzá, felebbezett a kir. táblához, hivatkozván a magyar honosságára, a melynél fogva házasságán is csak magyar bíróság mondhat döntő szót. A második bíróság helyesnek tartotta e felfogást és utasította a törvényszéket, hogy hozzon ítéletet.

Ily előzmények után meghozta a törvényszék az ítéletet és a gróf meg a hercegnő között létező házasságot *felbontotta*. A királyi táblára kerülve a válóper, az *helybenhagyta* a törvényszék ítéletét. Ma a korra foglalkozott a válóperrel, de végleg nem döntött, csupán *megsemmisítette* mindkét alsóbíróság ítéletét a megelőző eljárásokkal együtt és a törvényszéket a beadott válókereset szabályszerű tárgyalására és új határozathozatalra utasította.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Csütörtök: *A hálókocsik ellenőre.*

Péntek: *Odette.*

Szombat: *Talmi hercegnő.*

d. u. *Náni.*

Vasárnap este: *Aranylakodalom.*

d. u.: *Hamupipóke.*

Hétfő este: *A nagyapó.*

Kornevillei harangok.

Planquette Róbert e bájos zenéjű regényes operette-je került tegnap este színre s kétségkívül azok a deszkák, azok a falak a »Kornevillei harangok« jobb, lelkesebb előadását is látták már valaha, mint most. A közönség, mely csaknem teljesen megtöltötte a házat, mindazonáltal jól mulatott az előadáson, mert az egyes gyöngeségeket, néhány szereplő kedvetlen játékát nagy részt feledtette a 2—3 szereplő igazán kitűnő játéka.

Planquette Róbert pedig nem tudhatta, hogy darabját a nagyváradi színpadon is játszik, különben nem írta volna meg az inasok kardalát.

A szereplők közt ma is kitűnt *Perényi Margit* (Serpolette), ki sok-sok tapsot és *Székely Irén* (Germaine) ki még két virág álványt kapott. *Vendrey Ferencz* mint bíró sok mosolyt keltett, készletben levő viczezei pedig hangos derűtséget. *Kassay Károly* (Henri marquis) és *Mezey Mihály* (Jean Grenicheux) kedvetlenek.

Igazi sikert ezúttal *Szerdahelyi Ferencz* (Gáspár apó) ért el, ki nagyobb szerepben csak most mutatkozott be a közönségnek és e bemutatkozása jelesül sikerült. Rég nem láttuk Gáspár apót oly kitűnő alakításban mint Szerdahelyi Ferencztől és Gáspár apó szerepe sem talált sok olyan hozzávaló organumot, hanganyagot, mint Szerdahelyié.

Harmadik felvonásbeli jelenete, a megőrülés nagy rutinirtságot és erős drámai tehetséget árult el s a taps, mi a függöny után következett, a valódi tetszés megnyilatkozása volt s — Szerdahelyinek szólott. Utolsó felvonásbeli egész jelenetét meg kellett ismételnie, a mi pedig már — közhelyes szólammal élve — nem dukálna a közönségnek még se, bármennyire kedvre játszik is a színész. Első szereplése után legjobb reményekkel vagyunk a következők iránt. (b. i.)

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: *Neidegg*, fordította: *Szirtes*.

IV.

— Miattam odaadhatod egész vagyonedat, — tört ki Starkenbach méreggel, — de az enyimet ne bánts. Ti asszonyok mindenütt ott akartok lenni, hogy jötevé angyaloknak tünjetekek föl, de a fölösleges fényűzésről nem akar-

tok lemondani. Hogy a pénzt honnan veszem, azt nem kérditek.

Kinos csend lett. A nevelő eltávozott nővendékével, s midőn távozta után a megpirított nők félve megkezdtek a beszélgetést, csak mindennapi dolgokat érintettek. Már Starkenbach szobájában ültek, ahol szivarját szokta elszíni, midőn végre ő is beszólt, bár kedvetlenül, a társalgásba. Neje azon nézetének adott kifejezést, hogy a tegnapi mulatság nagyon jól sikerült, mire a szigorú férj nyersen odadobta: jó, hogy ki van elégitve, mert sokáig nem lesz ugysem házában hasonló vendégség.

A nő szokott hidegvérrel fogadta beszédét és biztosította, hogy számtalan udvarias kötelezettségnek most egy csapással eleget tett, esze ágában sincs egyhamar hasonló ünnepet rendezni, mert az a háziasszonynak sok gondot és fáradalmat okoz; csak azt kéri, hogy műkedvelő estéit folytathassa, melyek nem is kerülnek pénzbe.

— Azokat megengedheted magadnak bátran, hisz azokon csak teából és szellemeskedésből éltek, — viszonzá Starkenbach kien-gesztelődve.

Ezeket a műkedvelő estéket t. i. melyeket neje, tulajdonképen pedig Viktória hozott divatba, igen nagyra vette. Büszkeségét lelte bennök. A számok és a kerekedelmi üzletek birodalmában valóságos lángész volt, de más téren vastag tudatlanság rítt ki belőle. Mindazonáltal mérhetetlen tisztelettel hajlott meg a finom műveltség és magas tudomány előtt. Neje is a sokoldalú képzettség fitogtatásával hódította őt meg, jóllehet annak csak látszatával bírt. Viktória hasonlóképen sokféle befolyást gyakorolt atyjára az ő nagy tudománya által, bár annak szíve ezen leánya iránt legkedvesebb vonzalmat érzett. Schwartz úr a személyesített próza, ki azonfelül a kényelmet is mindennél többre becsülte, nem tűrt házában sem műkedvelő, sem egyéb társas összejöveteleket, Igy támad Vitorjának azon ötlete, hogy szellemi vágyainak kielégítésére édes anyjával rendeztet majd műkedvelő estélyeket. A hiú nő szívesen adta beleegyezését. Bár halálig unatkozott néha, ezek a multságok bizonyos fény-sugárral övezték őt körül; mert az okos leány mesteri módon ritka társaskört tudott összehozni. Festők és költők, zenészek és írók, színészek és kiváló énekesek találkoztak Starkenbachéknál. Viktória örömmel engedte át anyjának a dicsőséget, hogy ő gondolta ki ezen, multságokat, miglen ő maga feszítgette a fonalokat; hogy azokon bábjaikat kénye-kedve szerint táncoltassa.

— Heisterberg grófot is meghívhatnád ezen estékre, vélekedett Starkenbach.

— Meg is tettem már, Lipót, — felelt az asszony.

— Ő nem sokat fog ilyesmivel törődni, — jegyzé meg Viktória gúnyosan, — úgy sejttem, hogy képzettsége igen felületes, csupa külső csillogás.

— De szeretetremélté gavallér, — bizonyította az apa. — Ugy-e Áda? Neked tudnod kell, sokat beszélgetted veled, láttam őt néhány-szor melletted állani.

— Igen, apa, jól tud mulatni, de sajnos, sohasem tudom, hogy komolyan beszél-e, vagy gúnyolódik?

— És aztán, — folytatá Starkenbach nem is ügyelve Áda feleletére, — hasznukra is lehet. Rokonai magas hivatalokat viselnek ha ő közbejárónk lesz, biztosan megkapjuk a nemességét.

— Hála Istennek! — kiáltott neje elragadtatva. Viktória vállát rángatta. Mit használhatott az neki, a gazdag, a független, a művelt Schwarznének, hogy egy semmitmondó előnevet írhat a neve elé? Azonban nem szólt semmit, mert eszébe jutott, hogy férje is sóvárog a nemesség után.

— Még valakit meg kell híni, — fordul. savanyu képpel Starkenbach feleségéhez, — Dr. Ganermann, Steinfellner nagyon sürgeti,

— Nagyon szívesen, Lipót. Magam is gondoltam a fiatal emberre; igen esinos, jó modora van, ismerős néhány íróval és zenesz-szel, és kellemes bariton hangja jól illik az énekárba.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

József főherczeg Nagyváradon.

Budapest, május 17. (Saját tud. táv.)
József főherczeg ő cs. és kir. Fensége május hó 26-án este Nagyváradra érkezik.

A király utazása.

Budapest, május 17. (Saj. tud. táv.)
Ő felsége délután Bruckba utazott.

Szilágyi az igazságügyi bizottságban.

Budapest, május 17. (Saj. tud. táv.)
Az igazságügyi bizottságba beválasztják Szilágyit is, ki a bizottságok elnöke lesz.

A király látogatása.

Budapest, május 17. (Saját tud. táv.)
A király ma meglátogatta *Stefánia* özv. trónörökösnét és *József* főherczegét.

A Kossuth-párt gyűlése.

Budapest, május 17. (Saját tud. táv.)
A függetlenségi párt ma este megtartotta értekezletét, melynek tárgya a párt tisztikarának változtatása és jelölés a Ház alakulására. A párt alelnökévé választották *Thaly* Kálmánt, *Győry* Elekét, jegyzökké *Rátkay* Lászlót, *Kubikot*, *Pichler* Győzöt, *Thaly* Ferenczet, *Putnoky* Mórt, *Messkó* Lászlót. A képviselőház alelnöki állására *Győry* Elekét, jegyzőnek *Tóth* Jánost jelölte.

Eötvös Károly visszavételére indítvány nem történt.

Zmejanovics Karlóczán.

Budapest, május 17. (Saj. tud. táv.)
Zmejanovics Karlóczára érkezett, hogy résztvegyen a zsinaton, melyen hiszik a békés megoldást. A püspök férfiasan védte álláspontját. Karlóczán nem kapott lakást s ezért Ujvidéken szállt meg. Itt kereste őt fel egy újságíró, ki előtt kijelentette, hogy a pátriárka ügye rosszabbul áll mint eddig s ha ő megy, úgy Brankovics patriárka is menni fog.

Rablógyilkos czipész.

Temesvár, május 17. (Saj. tud. táv.)
Oraviczán rémes rablógyilkosság áldozatául esett *Trautmann* József gépészmérnök. *Koterla* Vazul czipész rálesett éjfélkor s több ölnyi mélységű vasuti vevágásba lökte. A gyilkos ezután óvatosan lemászott a mélységbe áldozatához, kit vértócsában, eszméletlenül talált s kifosztotta s felvonva a mélységből a sinekre fektette, hogy a legközelebbi vonat szétroncsolja. A pályaoőr azonban rátalált az eszméletlen állapotban fekvő mérnökre s kórházba vitte. A tettes bajnalban a színhelyre ment a mélységben ott felejtett kalapjáért s ekkor a rendőrök elfogták. *Trautmann* gépészmérnök állapota reménytelen.

Magyar festőnő orosz herczegné.

Budapest, május 17. (Saj. tud. táv.)
Parlagi Vilma festőnő, mint berlinből jelentik, férjhez ment egy orosz herczeghez.

Eljegyzés a bajor udvarban.

Budapest, május 17. (Saj. tud. táv.)
Lajos bajor herczeg egyik leánya a napokban jegyet vált egy habsburgi főherczeggel.

Stefánia látogatása.

Budapest, május 27. (Saját tud. táv.) Stefánia özvegy trónörökös holnap, csütörtökön délelőtt 10 órakor fogja meglátogatni a »Fehér-kereszt egyesület« lelcsházát. A jelenlevő urak szalonruhát viselnek.

A Dreyfus-ügy.

Páris, május 17. A »Fi aro« a titkos dossier aktáinak jegyzékét közli. E szerint az iratsomóban a következő hét ügyirat van: Az első a cette canaille d. e. D... szavakat tartalmazó ügyirat, a második kétséget tartalmaz az előbbinek bizonyító erejéről, a harmadik a tartalékosokra vonatkozik, a negyedik a katonai vasutakra, az ötödik egy katonai attaché-nak Svájcba utazásáról szól, a hatodik Panizzardi táviratáról és végül a hetedik Vilmos császárnak állítólagos leveleiről. (Magy. Táv. Ir.)

Örmény dolgok.

Konstantinápoly, május 17. Azok a tárgyalások, a melyek az örmény bizottsággal örmény delegátusoknak Konstantinápolyba küldése tárgyában újra megindultak, úgy látszik, megint nem vezettek eredményre. Hir szerint Ahmed Dselaeddin basa, a szultán bizalmasa, a ki már egy ízben Svájcban és Párisban járt az örmény bizottságnak szóló megbízással, legközelebb ugyanilyen küldetéssel megint külföldre utazik.

A szultán nemrég tudomására adatta az örmény-gregoriánus patriarkának, hogy legközelebb sokat akar tenni az örmények helyzetének javítása érdekében. Valószínűleg ezzel az ígérettel függ össze az, hogy néhány nap óta a tartományokban összeállítják a fogságban lévő örmények névjegyzékét. (Magy. Táv. Ir.)

A transzváli összeesküvés.

London, május 17. A Reuter-ügynökségnek jelentik Fokvárosból: A Johannesburgban honarulás miatt letartóztatott személyek száma nyolcz. A foglyok a következők: *Patterson* volt ulánus-százados, *Floyd-Nicholls* ezredes, *Tremlett* hadnagy, *Ellis* volt johannesburgi magán detektív, továbbá *Allen* volt lovastüzér, *Mitchell Fries* és *Hooper* altisztek. A nevezettek egyike sem áll a Chartered Company szolgálatában. Azt beszélik, hogy a rendőrség már négy hónapja kísérté figyelemmel az összeesküvést. *Beaty* detektív nyocz nappal ezelőtt értesült a dologról. Hétfőn kiadták neki Pretóriába a letartóztatási parancsokat, mire Johannesburgba ment és elfogta az árulókat. A pretóriai végrehajtótanács titkos tanácskozást tartott, a melyen valószínűleg ezzel az ügygyel foglalkozott.

London, május 17. A Reuter-ügynökségnek azt jelentik Pretóriából tegnapi kelettel, hogy Johannesburgban letartóztatott összeesküvők között egy angol katona sem volt, de a foglyok nagyobb része az angol hadseregben szolgált. *Fries* altiszt dán alatt való. Az angol diplomáciai ügyvivő *Krüger* elnök előtt sajnálkozásának adott kifejezést a felől, hogy olyan emberek is ártották bele magukat ebbe a dologba, a kik valaha az angol királynő hadseregének egyenruháját viselték. *Krüger* elnök erre az a reményét fejezte ki, hogy ennek az eseménynek semmiféle befolyása nem lesz *Milner* fokföldi kormányzóval való találkozására. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan reklamáljuk a magasan kivetett harmadik osztályú kereseti adót. A kinek baja akadt monstanság a 3-ik osztályú kereseti adóval, annak kiválóan jó szolgálatot tehet az a kis füzet, a melyben Dr. Berényi Pál, ez a jőnevű közgazdasági író állította össze mind azokat a tudnivalókat, a melyek a föld-, ház- és a kereseti adóra vonatkoznak. A tartalmas füzet a Dr. Márkus Dezső szerkesztésében közre kerülő Jogi Könyvtár 6 számát képezi és első része annak a sorozatnak, a mely ugyancsak Dr. Berényi összeállításában közli majd az adótörvényeket. A most megjelent füzet az egyenes adók említett három fajára vonatkozó intézkedéseket ismereti, különösen kimerítően tárgyalja a kereseti adót, ennek során a III. oszt. adóra vonatkozó összes rendelkezéseket, a kivétel módját, alapját és azokat a módokat, a melyeken a mértéken túl való megadóztatás ellen védekezni lehet. Abban a borzasztó labirintusban, a melyet a rendeletekkel és utasításokkal sokszorosan kiegészített és magyarázott adótörvények jelentenek, minden adózó polgárnak ajánlatos, tudnivalókat tartalmaz. könnyen megérthető, magyaros nyelven Dr. Berényi Pál füzete. Sajnos, a magyar ember csak sir és panaszkodik a nagy adóteher ellen, de gyakorta azt se tudja, hogy mi alapon rójják meg vele. Természetes, hogy védekezni sem tud a kirovás ellen és csak szidja a finánczot, a kit a nagy adóteher kuforrásának tekint, holott senkire sem esik jogtalanság, ha tudja a módját, mikép keresse igazait. Ennek pedig csak egy módja van, megismerni a törvényt és azokat az utakat és módokat, a melyeken utána járjon az igazának. Az ismertett kis füzet, a mely bizonyára nagyon kapóra jelent meg azok számára, a kik a III. oszt. kereseti adóval vannak megróva, minderre megadja a kellő utmutatást, Grill Károly es. és kir. udvari könyvkereskedés kiadásában jelent meg és 40 kr-ért minden könyvkereskedésben kapható.

Reich Jenő és Táras

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 17.	
Az irányzat gyenge.	
Osztrák hitel	358.—
Magyar hitel	386.75
Allamvasut	361.80
Rimamurányi	311.—
Magyar jelzálog	242.50
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölcsön	423.—
Villamosvasut	335.—
Magyar leszámítoló	553.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	178.—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, május 17.	
Osztr. hitel	358.—
Magyar hitel	386.50
Allamvasut	361.25

Határidők.

Budapest, május 18.	
Az irányzat gyenge.	
Buza áprilisra	8.99
Buza októberre	7.76
Uj tengeri	4.49
Rozs őszre	6.47
Zab őszre	5.42
Tengeri augusztusra	—

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Evadbérllet 16. szám. Kisbérllet 16. szám.
Páros. Páros.

Ma csütörtökön, 1899. május 18-án
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
másodsor;

A hálókocsik ellenőre.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Bisson.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. Földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy színlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap pénteken, 1899. május 19-én

ODETTE.

Színmű 4 felvonásban. Irta: Sardou Viktor.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTER.

Uj fogorvosi műterem!

Dr. Bartha Dezső egyetem. orvostudor
fogorvos
Olaszi, Apácza-utca sarkán (Hillinger-házban).

Foghuzás teljes érzéstelenítéssel esetleg altatással Fogtömés (plombálás) arannyal, platinnal, zománczczal, gránittal és czeментtel.

Fogtisztítás vegyszerek nélkül.

Teljes és részleges **fogsorok** csakis valódi amerikai fogakból, arany lemezekben, vagy teljesen lemez nélkül (hid munka).

Fogsorok kautschuk lemezekben.

Arany egész koronák és gyök-fogak.

Különösen figyelemre méltó!

Már használt, de **rágásra alkalmatlan** vagy **törött fogsorokat átalakítok**, hogy azok **rágásra teljesen alkalmasak** legyenek.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

XX. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvényszerileg engedélyezett — pénzsorsjáték 12.728 nyerceményt tartalmaz **kétszázban, 403.160 korona** végösszegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. és kir. lottójövedék kezkesedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1899. évi június hó 15-én történik.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. és kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7. szám alatt, lottójövedékben, dobány-tőzsdékben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyek részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek át.

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztályából.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár--Nagyvárad--Budapest.						Budapest--Nagyvárad--Kolozsvár.						Püspök-Ladány--Debreczen--Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva--Debreczen--Püspök-Ladány.					
Brátka	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd	—	—	12 07	2 12	5 17	Érmihályfalva--Debreczen--Püspök-Ladány.					
Rév	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp	† 1 17	† 5 48	12 24	2 27	5 38	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
Élesd	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Mező-Telegd	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	—	—	1 00	3 00	6 21	Debreczen	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
F.-Vásárhely	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	—	—	1 14	3 12	6 37	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
Várad-Velenceze	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	—	—	1 28	3 25	6 56	Debreczen--Nagy-Léta--Vértés--Debreczen--Nagy-Léta					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki	—	—	1 36	3 32	7 08	V. v.	V. v.	Nagy-Léta-	V. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05
Püspöki	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	Sáránd	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Bors	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Bagos	9 41	5 17	M.-Pályi	5 47	1 30
Mező-keresztes	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely	—	—	2 41	4 16	12 44	H.-Pályi	10 05	5 41	H.-Pályi	6 03	1 48
Mező-Peterd	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	M.-Pályi	10 20	5 55	H.-Bagos	6 18	2 05
B.-Ujfalu	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	1 43	N.-Léta-	—	—	Sáránd	6 40	2 29
Sáp	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Báránd	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd--Derecske--Derecske--Sáránd.					
P.-Ladány	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa	—	—	4 27	6 04	3 26	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
Szolnok	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09
Nagy-K	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04						

Nagyvárad--Szeged.				Szeged--Nagyvárad.				Nagyvárad--Arad.				Arad--Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi	10 30	4 41	7 16	H.-M.-Vásárhely	4 38	11 05	7 50	Gyula	12 21	6 44	10 01	Kurtics	5 39	11 52	10 07
Less	10 48	5 01	7 52	Orosháza	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza	6 14	12 31	10 54
Gyapju	10 56	5 10	8 05	Csaba	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba	6 47	2 33	4 50
Cséffa	11 0	5 19	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26	Kurtics	3 28	8 21	5 38	Gyula	7 27	3 05	5 26
Szalonta	11 26	5 44	8 46	Sarkad	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán	11 46	† 6 05	9 15	Kötegyán	† 7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz--Dobrest.				Dobrest--Szombatság-Rogoz.			
Sarkad	11 57	6 17	9 31	Szalonta	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Gyula	12 21	6 44	10 01	Cséffa	8 42	4 34	7 18	Nánhegyes	† 6 34	† 8 21	Nánhegyes	† 4 32	† 6 46		
Csaba	2 10	7 41	4 44	Gyapju	—	4 42	7 29	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
Orosháza	3 10	9 10	5 55	Less	9 04	5 00	7 51								
H.-M.-Vásárhely	4 00	10 02	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16								
Szeged	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad--Belényes--Vaskóh.				Vaskóh--Belényes--Nagyvárad				Nagyvárad--Gyoma				Gyoma--Nagyvárad.						
	V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Th. v. sz. sz.	V. v.		V. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.	V. v.			
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	—	Vaskóh ind.	4 30	2 —	5 50	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	—	Gyoma ind.	3 40	2 30	—			
V.-Velenceze	4 05	2 51	—	Lunka-Rézbánya	† 4 42	† 2 43	6 09	Ósi	6 09	2 51	—	Déva-Ványa	4 37	3 35	—			
Félix-Fürdő	4 32	3 13	—	Szudrics	5 09	3 12	6 24	Uj-Palota	6 24	3 05	—	Körös-Ladány	5 13	4 22	—			
Kardó	4 50	3 27	—	Belényes	5 37	3 52	6 41	Gyires	6 41	3 17	—	Szeghalom	5 40	4 55	—			
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	—	Sonkolyos	† 5 58	† 4 15	7 02	Körösszeg	7 02	3 36	—	Vésztő	6 12	5 36	—			
Tasádfő	6 07	4 31	—	Belényes-Ujlak	6 10	† 4 27	7 39	Szakál	7 39	4 05	—	Kót	6 38	6 08	—			
Drág-Cséke	6 30	4 45	—	Borz	† 6 19	† 4 37	7 55	Nagy-tóti	7 55	4 21	—	Iráz	6 52	6 23	—			
Magyar-Cséke	6 50	† 5 —	—	Sólyom	6 35	4 58	8 25	Komádi	8 25	4 32	—	Komádi	7 10	7 02	—			
Dusesd	† 7 05	† 5 12	—	Gyanta	6 56	† 5 19	8 42	Iráz	8 42	4 49	—	Nagy-tóti	7 22	7 14	—			
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	—	Hollód	7 10	5 34	9 19	Kót	9 19	5 14	—	Szakál	7 48	7 49	—			
Hollód	7 58	5 58	—	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	9 44	Vésztő	9 44	5 32	—	Körösszeg	8 11	8 13	—			
Gyanta	8 12	6 11	—	Dusesd	† 7 55	† 6 34	10 34	Szeghalom	10 34	6 13	—	Gyires	8 33	8 38	—			
Sólyom	8 38	6 36	—	Magyar-Cséke	† 8 07	† 6 49	11 —	Körös-Ladány	11 —	6 31	—	Uj-Palota	8 47	8 53	—			
Borz	† 8 53	† 6 50	—	Drág-Cséke	8 26	7 17	12 03	Déva-Ványa	12 03	7 21	—	Ósi	9 03	9 13	—			
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	—	Tasádfő	8 40	† 7 33	12 45	Gyoma érk.	12 45	8 06	—	Nagyvárad érk.	9 20	9 32	—			
Sonkolyos	† 9 18	† 7 13	—	Magyar-Gyepes	8 54	7 50	—	Nagyvárad--Érmihályfalva				Érmihályfalva--Nagyvárad.						
Belényes	10 04	7 47	—	Kardó	9 27	† 8 31	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20	—			
Szudrics	10 27	8 09	—	Félix-Fürdő	9 40	† 8 45	—	B.-Püspöki	7 17	5 59	—	Érselind	5 37	6 01	—			
Lunka-Rézbánya	10 56	† 8 34	—	V.-Velenceze	10 01	9 09	—	Bihar	7 44	6 22	—	Székelyhid	6 14	6 46	—			
Vaskóh érk.	11 12	8 49	—	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	—	Paptamási	8 13	6 48	—	Nagykátá	6 27	7 00	—			
Székelyhid--Margitta				Margitta--Székelyhid				Nagyvárad--Érmihályfalva				Érmihályfalva--Nagyvárad.						
	V. v.	V. v.	V. v.		V. v.	V. v.	V. v.		Vegyes v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Vegyes v.	V. v.			
Székelyhid ind.	9 50	7 55	—	Margitta ind.	4 35	4 45	—	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	—	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20	—			
Apátkeresztur	10 46	8 41	—	Monos-Petri	4 46	4 56	—	B.-Püspöki	7 17	5 59	—	Érselind	5 37	6 01	—			
V.-Ábrány	11 03	8 55	—	V.-Ábrány	4 57	5 08	—	Bihar	7 44	6 22	—	Székelyhid	6 14	6 46	—			
Monos-Petri	11 16	9 06	—	Apátkeresztur	5 13	5 26	—	Paptamási	8 13	6 48	—	Nagykátá	6 27	7 00	—			
Margitta érk.	11 28	9 16	—	Székelyhid érk.	5 54	6 07	—	Gyapoly	8 29	7 03	—	E.-Diószeg	6 42	7 20	—			
Menetidj krban állami vasuton																		
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Szept. 15-ig	Menetidj krban közúti vasuton II. o. III. o.	
—	—	—	9 05	11 27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	9 12	11 32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	15	10	8 55	11 17	02 20	4 11	5 28	7 11	9 00	10 13	—	—	—	—	—	—	—	
40	22	15	8 42	11 04	02 07	3 51	5 15	6 58	8 42	10 —	—	—	—	—	—	—	—	
40	22	15	8 38	11 —	02 03	3 47	5 11	6 54	8 38	—	—	—	—	—	—	—	—	
40	22	15	8 20	10 42	01 52	3 35	4 54	6 43	8 23	9 53	—	—	—	—	—	—	—	
Füüdő-vonatok.																		
Nagyvárad ind. 7 30 9 50 — 4 05 — — 8 58 — —																		
Nagyvárad vásártér ind. 7 20 9 40 1 05 2 35 3 50 5 52 7 33 — — —																		
Várad-Velenceze ind. 7 40 10 — 1 40 3 01 4 15 6 07 7 48 9 15 10 08																		
Rontó ind. 7 54 10 14 1 33 3 14 4 29 6 20 8 01 9 29 30 25																		
Püspök-fürdő ind. 7 59 10 19 1 38 3 19 4 34 6 25 8 06 9 34 30 25																		
Félix-fürdő ind. 8 17 10 37 1 51 3 32 4 51 6 39 8 19 9 51 30 25																		

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A *-gal jelzettek feltételes megállóhelyek.

V i l l a n y - v i l á g í t á s !

SZENT-LÁSZLÓ GYÓGYFÜRDŐ

(PÜSPÖK-FÜRDŐ.)

NAGYVÁRAD MELLETT.

Az ezredévi kiállításon e fürdő a nagy arany érmet nyerte.

➔ Vasut-, távirda- és posta-állomás helyben. ➔

☞ *Telefon összeköttetés Nagyváraddal.* ☞

Hazánk legrégibb gyógyhelye, természetes meleg 24—33 R° kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az impozáns berendezésű uri- és női tükör-fürdők, kabin- és mór földes fürdők, a gyógyeszközökkel dúsan felszerelt gyógypihenő termek. Nagy sétányok. Tekepálya.

Fürdőzésre javalva van: az ízületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzámok után visszamaradt fájdalmaknál; köszvénynél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál): különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitünő sápkór, vérszegénységnél, a női hatású **görvély és angolkór**nál, légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, cukrászda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, tánczvigalmak, lawn tennis pálya, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor térszene.

Évad: május 1-től szept. 31-ig. Főévad június 1-től augusztus 31-ig, elő- és utóévadban 30°_o ármérséklet.

Kitünő magyar konyha áll rendelkezésre, mely **Czeplédy Sándor** és Gráff Ottó volt püspöki szakács közös vezetése alatt a legkényesebb igényeknek is megfelel. Tisztán kezelt erdélyi és érmelléki borokról gondoskodtam.

A vendégek részére szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehenészet szállítja.

Olcso és jó élelmezés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. TERNER BÉLA.

A fürdő újabb berendezésénél s felszerelésénél nem kimélve fáradtságot és költséget, céloim volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek és a sikerdús gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

A n. é. közönség szives jóindulatát és pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

CZEGLÉDY SÁNDOR,
fürdő-bérlő.

V i l l a n y - v i l á g í t á s .